

Brusel 29. září 2021
(OR. en)

12315/21

LIMITE

CT 123
ENFOPOL 335
COSI 175
JAI 1029
COTER 118
COPS 335
COASI 144
CORDROGUE 40
RELEX 805
CFSP/PESC 872

POZNÁMKA

Odesílatel: Protiteroristický koordinátor EU

Příjemce: Výbor stálých zástupců / Rada

Č. předchozího
dokumentu: ST 11556/1/21 REV 1

Předmět: Afghánistán: akční plán pro boj proti terorismu

Rada EU (spravedlnost a vnitřní věci) uvedla v prohlášení ze dne 31. srpna 2021: „EU a její členské státy učiní vše pro to, aby zajistily, že situace v Afghánistánu nepovede k novým bezpečnostním hrozbám pro občany EU.“ Rada EU (zahraniční věci) uvedla dne 17. září 2021: „zabránit tomu, aby se z Afghánistánu stalo útočiště teroristů a základna pro financování a vývoz terorismu do jiných zemí. Je nutno vyvinout veškeré úsilí k zajištění toho, aby Tálibán přerušil veškeré přímé i nepřímé vazby na mezinárodní terorismus.“

Tento akční plán pro boj proti terorismu identifikuje oblasti činnosti, v nichž by EU a její členské státy mohly v příhodnou dobu připravit a mobilizovat stávající nástroje s cílem předvídat a řešit možná rizika pro vnitřní bezpečnost EU související s terorismem, jež vyplývají z převzetí moci Tálibánem v Afghánistánu.

Akční plán pro boj proti terorismu byl vypracován v koordinaci s útvary Komise, ESVČ, předsednictvím a příslušnými agenturami EU působícími v oblasti SVV. Stanoví 23 doporučení pro opatření, která jsou rozdělena do čtyř oblastí: I. bezpečnostní kontroly – zabránit pronikání teroristů do EU; II. strategické zpravodajství / výhled: zabránit tomu, aby se Afghánistán stal bezpečným útočištěm teroristických skupin; III. monitorovat propagandu a mobilizaci a bojovat proti nim; IV. bojovat proti organizované trestné činnosti jako zdroji financování terorismu.

Ve všech těchto oblastech bude mít klíčový význam úzká spolupráce s mezinárodními partnery. Akční plán pro boj proti terorismu a jeho provádění budou přezkoumány po šesti měsících za konzultace s Pracovní skupinou pro terorismus (TWP) a Pracovní skupinou pro terorismus (mezinárodní aspekty) (COTER) a poté budou přezkoumávány v šestiměsíčních intervalech. Komise se vyzývá, aby prozkoumala možnost využití stávajících finančních nástrojů na podporu provádění tohoto akčního plánu.

I. Bezpečnostní kontroly: zabránit pronikání teroristů do EU

Je důležité, aby byly na vnějších hranicích EU a během rozhodování o azylu, při udělování víz a v rámci dalších relevantních procesů prováděny **včasné a posílené bezpečnostní kontroly**. Cílem je účinně identifikovat osoby, které představují nebo mohou představovat riziko pro vnitřní bezpečnost EU, a zabránit pronikání teroristů do EU. Informace je třeba sdílet včas a koordinovaně, aby se zabránilo jakýmkoli nedostatkům ve sdílení informací souvisejících s terorismem nebo informací týkajících se určité osoby mezi příslušnými vnitrostátními orgány. To se týká zejména výměny informací mezi donucovacími a jinými bezpečnostními orgány s azylovými a migračními orgány. Zohledňovány by měly být veškeré relevantní informace týkající se určité osoby.

Doporučená opatření:

1. Příslušné orgány členských států musejí optimalizovat své **systematické kontroly** biografických a biometrických údajů týkajících se afghánských státních příslušníků nebo údajných Afghánců či jiných státních příslušníků, již přicházejí z Afghánistánu nebo tvrdí, že přicházejí z Afghánistánu, kteří chtějí překročit vnější hranice EU¹. Tyto kontroly je třeba provádět za využití všech příslušných databází (SIS, Eurodac – kontrola a registrace, systémy a databáze Europolu, ECRIS-TCN², VIS, databáze Interpolu³) **v souladu se stávajícími právními požadavky na taková vyhledávání**. Na základě relevantních informací v policejních databázích členských států by měl být rovněž konzultován průmyslový mechanismus. Vždy, když je to relevantní, by měly být rovněž použity údaje jmenné evidence cestujících (PNR) a předběžné informace o cestujících (API). Rovněž je důležité zajistit náležitou spolupráci s NATO, zejména pokud jde o využívání databáze BICES pro informace z bojišť v Afghánistánu a dalších válečných oblastech. Je-li to z právního i praktického hlediska možné, výše uvedené bezpečnostní kontroly by měly být prováděny dříve, než dotyčná osoba překročí hranici členského státu, která je vnější hranicí EU, tj. v zemi původu nebo tranzitu. Mělo by tomu tak být i v případě legálních cest do EU, například při sloučení rodiny.

¹ Včetně osob, které byly do EU evakuovány.

² Systém ECRIS-TCN je ve fázi zadání veřejné zakázky a očekává se, že bude plně zprovozněn do konce roku 2022.

³ Konkrétně: nominální údaje; databáze odcizených a ztracených cestovních dokladů (SLTD), databáze zahraničních teroristických bojovníků (FTF), automatizovaný systém identifikace otisků prstů (AFIS), databáze cestovních dokladů s údaji uvedenými v oběžnících (TDAWN).

2. **Příslušné orgány členských států musejí prosazovat a zintenzivnit včasnou výměnu informací** a své investice do zdrojů, které jsou nezbytné k odhalování, sledování, monitorování a zadržování možných teroristů. To platí ve vztahu ke všem osobách, které do EU⁴ přicházejí z afghánského regionu. Je třeba, aby tato práce vycházela z úsilí vyvíjeného v souvislosti se zahraničními teroristickými bojovníky, kteří cestují do Sýrie a Iráku a z těchto zemí. Na žádost členských států může být v tomto procesu nápomocen Europol tím, že bude nahlížet do svých databází a poskytovat dostupné doplňující informace. Pomohlo by to též řešit hrozbu, již představují zahraniční terorističtí bojovníci cestující z Afghánistánu⁵.
3. Aby byl umožněn společný přístup k posíleným bezpečnostním kontrolám, je třeba, aby Pracovní skupina pro terorismus (TWP) v úzké spolupráci s dalšími příslušnými pracovními skupinami Rady vypracovala **protokol**, kterým se stanoví jednotný postup pro schvalování Stálým výborem pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (COSI). V rámci tohoto protokolu by agentury EU (Europol, Frontex) měly v mezích svých příslušných mandátů a na žádost členských států podporovat příslušné vnitrostátní orgány, zejména tím, že budou vysílat příslušné odborníky a zajišťovat tlumočníky, kulturní mediátory, zařízení a nástroje k usnadnění rychlého a přímého přístupu do určitých databází agentur. Protokolem není dotčena zásada, že za národní bezpečnost nesou nadále odpovědnost jednotlivé členské státy.

⁴ Včetně osob, které byly do EU evakuovány.

⁵ Monitorovací tým nadále odhaduje, že počet zahraničních teroristických bojovníků se pohybuje přibližně mezi 8 000 a 10 000 a že pocházejí mimo jiné zejména ze Střední Asie, ze severokavkazské oblasti Ruské federace, z Pákistánu a z Ujgurské autonomní oblasti Sin-ťiang v Číně. Ačkoli je většina z nich spojená především s Tálibánem, mnozí z nich podporují rovněž al-Káidu. Další jsou spojeni s ISIL nebo s ISIL sympatizují. Zpráva OSN S/2021/486.

4. **Europol, Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)** musejí začít s přípravou logistiky, aby bylo možné na žádost členských států případně nasadit na vnějších hranicích EU postupy, jako je například prověřování, vedení pohovorů⁶ a snímání otisků prstů. Je tak třeba učinit v rámci jejich příslušných mandátů, aby bylo zajištěno rychlé nasazení a provádění, zejména v případě velkého počtu osob přicházejících v důsledku situace v Afghánistánu. Mohly by být vypracovány společné ukazatele rizik, jež by mohly být použity při hraničních kontrolách. Mohl by být zvážen přístup založený na hotspotech, zahrnující víceoborové týmy. Europol by případně mohl ve spolupráci s ostatními agenturami zahájit odbornou přípravu hostujících příslušníků pohraniční stráže. Ty by bylo možné v případě potřeby urychleně vyslat na vnější hranici za účelem bezpečnostních kontrol v druhé linii. Mohli by již být identifikováni tlumočníci a kulturní mediátoři s příslušnými jazykovými znalostmi (paštština/daríjština), kteří by prošli bezpečnostní prověrkou. Kromě toho by mohly být uskutečněny přípravy, jež by umožnily rychlé zavedení těchto služeb. Nábor je třeba řídit⁷ v souladu s postupy a požadavky mandátů příslušných agentur.
5. V zájmu účinnější kontroly osob, které byly evakuovány z Afghánistánu, a odhalování osob přicházejících z Afghánistánu na vnější hranice EU, které by mohly představovat hrozbu pro vnitřní bezpečnost EU, a s ohledem na potřebu zlepšit bezpečnostní kontroly a výměnu informací je zásadní, aby měly příslušné vnitrostátní orgány a Europol k dispozici aktualizované **informace z bojišť**. Vláda USA a členské státy EU, jakož i Europol a Eurojust navázaly kontakty, vybudovaly kanály a zavedly postupy pro sdílení informací z bojišť, a to i z Afghánistánu. I nadále je nutné odstraňovat informační nedostatky a zajistit co nejlepší dostupnost všech relevantních informací z bojišť v Afghánistánu.

⁶ Pohovory a prověřování ze strany agentury Frontex jsou rovněž důležité, aby se podpořilo shromažďování informací vnitrostátními orgány, které má zvýšit schopnost reakce, například pokud jde o teroristické bojovníky.

⁷ Například kvalifikovanými afghánskými občany, kteří prošli bezpečnostní prověrkou a kteří byli evakuováni do Evropy a pro EU nebo členské státy již pracovali v Afghánistánu.

Rovněž je nezbytné zajistit, aby byly příslušné údaje doplněny do Schengenského informačního systému (SIS) v souladu s postupy, které schválil výbor COSI^{8 9}. Datové soubory musejí být dostatečně kvalitní a musejí obsahovat potřebné alfanumerické údaje¹⁰.

6. Pro bezpečnost EU jsou rovněž důležité bezpečnostní kontroly týkající se **afghánských občanů evakuovaných Spojenými státy** na západní Balkán. Vláda USA by měla být požádána, aby vyjasnila plánovaný proces bezpečnostní prověrky před další cestou do USA pro afghánské občany, které USA umístily do EU a na západní Balkán v rámci tranzitu. Týká se to například použitelných postupů, harmonogramů či následných postupů v případě zamítnutých žádostí o vízum pro vstup do USA. To pak umožní lépe posuzovat možné bezpečnostní důsledky pro členské státy EU. V případě osob, které byly umístěny v rámci tranzitu na západní Balkán a jimž bylo zamítnuto vízum pro vstup do USA, by vláda USA měla být vyzvána, aby s orgány členských států nebo s Europolem sdílela jejich osobní a biometrické údaje, jakož i důvody zamítnutí jejich žádostí. Tyto informace poskytnou právní základ pro registraci těchto osob v SIS, jsou-li splněny příslušné podmínky. Pomoc USA je navíc klíčová pro prověřování afghánských občanů, kteří se nacházejí na základnách USA v EU, avšak požádali o azyl v členských státech EU.
7. Je třeba posoudit, jakým způsobem zacházet s afghánskými občany nebo jinými státními příslušníky pocházejícími z Afghánistánu, kteří se dostali do EU (například prostřednictvím evakuačních letů) a u nichž **existují náznaky nebo důkazy, že představují bezpečnostní hrozbu**. Patřičná pozornost by měla být věnována situaci v Afghánistánu. Měla by být prozkoumána možnost sdílet relevantní informace, pokud možno včetně informací z bojišť, aby bylo možné tyto osoby vyšetřovat a případně stíhat.

⁸ „Vymezení postupu vyhodnocování a případného vkládání informací z třetích zemí o domnělých zahraničních teroristických bojovnících do Schengenského informačního systému“, dokument 13037/20. Tento postup by se rovněž uplatňoval v souvislosti s nakládáním s informacemi z třetích zemí týkajícími se osob z Afghánistánu, které jsou podezřelé z terorismu.

⁹ V současné době probíhají jednání o nařízeních o Europolu a SIS.

¹⁰ Po zprovoznění nového SIS (začátkem roku 2022) bude možné vkládat záznamy obsahující pouze údaje o otiscích prstů.

Eurojust by měl v souvislosti s takovým stíháním podporovat členské státy. Úřad EASO podporuje azylové orgány při odhalování žadatelů, na něž se může vztahovat jedno z ustanovení o vyloučení, prostřednictvím odborné přípravy a nástrojů specifických pro jednotlivé země, včetně Afghánistánu¹¹. Pokyny úřadu EASO týkající se Afghánistánu obsahují rovněž pokyny k uplatňování důvodů pro vyloučení ve vztahu k žadatelům z Afghánistánu (včetně případných teroristů).

II. Strategické zpravodajství / výhled: zabránit tomu, aby se Afghánistán stal bezpečným útočištěm teroristických skupin

Existuje riziko, že Tálibán udržuje úzké vazby s al-Káidou¹² a umožňuje al-Káidě (a dalším teroristickým skupinám) přítomnost v zemi a poskytuje jí příležitosti, aby v Afghánistánu rozvíjela svou činnost. To by mělo být podrobně sledováno a pravidelně vyhodnocováno. I kdyby byla al-Káida po určitou dobu málo viditelná a nevyvíjela by vnější činnost, kterou by bylo možné přímo přičítat její přítomnosti v Afghánistánu, měla by stále bezpečné útočiště a čas k obnově svého ústředí, jakož i možnost vést a inspirovat přidružené subjekty.

Rovněž by měla být sledována pokračující činnost skupiny ISIS Chorásán (IS-K) v Afghánistánu. Bez přítomnosti na místě v Afghánistánu bude hlavní výzvou získávání věrohodných a spolehlivých zpravodajských informací o činnosti teroristických skupin a jejich přidružených subjektů. Zásadní význam má výměna strategických informací a pravidelné konzultace s klíčovými partnery.

¹¹ Informační zprávy úřadu EASO o zemích původu poskytují obecné podkladové informace a specifické informace o osobách zapojených do konfliktu.

¹² Podle OSN (zpráva týmu pro monitorování sankcí předložená Radě bezpečnosti OSN ze dne 1. června 2021, dokument S/2021/486) Tálibán od podpisu dohody v únoru 2020 udržuje s al-Káidou úzké vazby a nadále umožňuje přítomnost al-Káidy v Afghánistánu.

Doporučená opatření:

8. Členské státy musejí dobrovolně, avšak angažovaně sdílet prostřednictvím Zpravodajského a informačního centra EU (EU INTCEN) strategické **zpravodajské informace o teroristické hrozbě**, která vyplývá z vývoje v Afghánistánu. INTCEN by mělo zajistit intenzivnější podávání zpráv za účelem posuzování přítomnosti a činnosti teroristických skupin v Afghánistánu. Toto podávání zpráv by se mělo vztahovat i na financování těchto teroristických skupin a přítomnost zahraničních teroristických bojovníků. Europol by měl být vybízen k tomu, aby podporoval vnitrostátní orgány členských států v jejich úsilí o monitorování pohybu teroristů mezi EU a Afghánistánem, mimo jiné i prostřednictvím jednotky EU pro oznamování internetového obsahu. Je třeba zajistit postupy a mechanismy pro propojení všech příslušných aktérů s cílem zajistit komplexní a koordinovanou reakci EU v reálném čase. Sdílení strategických informací o otázce bezpečných útočišť teroristickým skupinám v Afghánistánu a souvisejících rizicích by mělo být dále posíleno o důvěryhodné partnery z třetích zemí v souladu s *acquis* EU týkajícím se základních práv včetně soukromí.
9. Europolu by měla být poskytována podpora, aby mohl mít v rámci své **jednotky EU pro oznamování internetového obsahu** personál, který prošel bezpečnostní prověrkou a hovoří paštštinou/darijštinou/urdštinou/perštinou. Toto jazykové rozpětí představuje specializovaný soubor dovedností, jímž Europol v současné době nedisponuje. Cílem by bylo sledovat sociální sítě a další zdroje, včetně informací o možných výzvách k přesunům teroristů do Afghánistánu a z Afghánistánu. Mohla by být zvážena možnost vytvořit **na úrovni EU seznam jazykových specialistů, kteří prošli bezpečnostní prověrkou** (včetně evakuovaných bývalých zaměstnanců delegace EU v Kábulu a podobných místních zaměstnanců), aby se usnadnil nábor personálu s takovými dovednostmi pro agentury EU působící v oblasti SVV.

10. EU musí **posílit dialog, prosazovat výměnu strategických informací a zajistit zvýšenou interakci** s některými zeměmi sousedícími s Afghánistánem, jakož i se zeměmi v regionu, s příslušnými zeměmi Rady pro spolupráci v Zálivu a v celosvětovém měřítku se zeměmi, které mají přístup k informacím o Afghánistánu. Je třeba plně využívat „regionální politickou platformu pro spolupráci se zeměmi sousedícími s Afghánistánem“, kterou v návaznosti na zasedání „Gymnich“ konané dne 3. září 2021 zřídí ESVČ a která by měla zahrnovat aspekt boje proti terorismu. Zahrnuje to rovněž zahájení iniciativy v rámci týmu Evropa, jejímž cílem je řešit v regionu násilné vysídlování. Kromě toho je třeba využívat již existující nástroje. Měly by zahrnovat dialogy EU o boji proti terorismu se zeměmi v regionu, které by měly být podpořeny zvýšenou mobilizací nástrojů EU pro budování kapacit v oblasti boje proti terorismu a unijní sítě odborníků na boj proti terorismu při vybraných delegacích EU. Měla by být prozkoumána možnost vyslání dalších odborníků EU na boj proti terorismu k delegacím EU v regionu, pokud to dovolují rozpočtové prostředky¹³. Pomoc sousedním zemím, které přijímají uprchlíky z Afghánistánu, by rovněž přispěla k předcházení radikalizaci mezi obyvateli táborů. Příkladem takové pomoci by mohlo být vzdělávání, poskytování obživy a dobré humanitární a bezpečnostní podmínky.

¹³ V regionu v současné době existují pozice odborníků EU na boj proti terorismu v Pákistánu a v Kyrgyzstánu pro oblast Střední Asie.

11. Důležitým zdrojem informací by mohl být systém OSN a další **mnohostranné kanály**. EU a členské státy musí i nadále podporovat vysoce kvalitní podávání zpráv OSN o přítomnosti a činnosti teroristických skupin v Afghánistánu. Měly by rovněž poskytovat relevantní informace Úřadu OSN pro boj proti terorismu (UNOCT), Protiteroristickému výboru OSN (UN CTED) a výboru Rady bezpečnosti OSN zřízenému podle rezolucí 1267 (1999), 1989 (2011) a 2253 (2015) o ISIL (Dá'iš), al-Káidě a s ní spojených osobách, skupinách, podnicích a subjektech. EU by se rovněž měla angažovat na politické úrovni a získávat informace a usilovat o koordinaci prostřednictvím celosvětové koalice proti Dá'iš a Globálního fóra pro boj proti terorismu. Kromě toho musí EU spolupracovat se skupinou G7 s cílem podpořit výměnu informací. Prostřednictvím této výměny informací bylo zahájeno mapování bezpečnostního vybavení, které bylo ponecháno v Afghánistánu. Bude prozkoumána další spolupráce s NATO, a to při plném respektování hlavního mandátu NATO.
12. EU a její členské státy musí zvážit a společně s mezinárodními partnery prozkoumat, jak lze co nejúčinněji přednést Tálibánu jasné a nezpochybnitelné požadavky týkající se **odepření bezpečného útočiště teroristickým skupinám na afghánské půdě** a jak by bylo možné monitorovat případné závazky. Aniž by byla předjímana diskuze o uznání vlády Tálibánu a obnovení rozvojové pomoci, touto otázkou bezpečného útočiště se bude třeba rovněž zabývat.

III. Monitorovat propagandu a mobilizaci a bojovat proti nim

V důsledku převzetí moci Tálibánem došlo k posílení propagandy a mobilizaci podpory poskytované teroristům a islamistickým extremistům na celém světě, Evropu nevyjímaje, ze strany příznivců pocházejících nejen z řad Afghánců. Vývoj situace v Afghánistánu poukazuje na důležitost boje proti šíření extremistické islamistické ideologie na mezinárodní úrovni.

Doporučená opatření

13. Zpravodajské a informační centrum EU (EU INTCEN) a jednotka EU pro oznamování internetového obsahu při Europolu musí **monitorovat a analyzovat** převzetí moci v Afghánistánu ze strany Tálibánu s ohledem na **celosvětovou situaci v souvislosti s teroristickou a islamistickou extremistickou propagandou**, včetně dopadu na osoby, u nichž v Evropě hrozí riziko radikalizace. Tálibán, jakož i velitelství a odnože Al-Káidy by mohly vést strategické komunikační kampaně zaměřené na vypracovávání a šíření islamistické extremistické rétoriky. Je třeba je monitorovat, a to i v sociálních médiích. Součástí tohoto úsilí je mimo jiné monitorování politiky Tálibánu vůči ženám a dívkám a jeho upírání svobody projevu, náboženského vyznání atd., což může mít negativní dopady v Evropě. Toto monitorování by mělo být zaměřeno i na možné pokusy Dá'íš využít situaci v Afghánistánu ke zvýšení viditelnosti a přitažlivosti skupiny ISIS Chorásán, jakož i na možný násilný pravicový i levicový extremistický diskurz v reakci na vývoj situace v důsledku převzetí moci Tálibánem.
14. Je třeba zvážit dopad a další analýzu, podporu vypracování **protiargumentace** a výměnu osvědčených postupů, pokud jde o **komunikační strategie**, a to mimo jiné prostřednictvím sítě EU pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN) a oddělení ESVČ pro strategickou komunikaci. Rovněž je zapotřebí odpovídající reakce společností provozujících sociální média a spolupráce s nimi. Cílem je zajistit odstranění teroristického obsahu¹⁴ a nenávislných projevů on-line. I nadále je nutné zajistit politickou podporu pro členské státy s cílem pomoci jim rozvíjet jejich strategické komunikační schopnosti a zvyšovat povědomí o výzvách v oblasti komunikace. Kromě toho je třeba zvážit podporu pro projekty v oblasti strategické komunikace, jakož i projekty zaměřené na protiargumentaci, které jsou prováděny v regionu. Síť RAN by měla shromažďovat a přizpůsobovat stávající osvědčené postupy v oblasti protiargumentace, a pokud možno vytvořit soubor nástrojů pro členské státy. Členské státy mohou vybízet osoby afghánského původu, aby se zapojily do úsilí vyvíjeného v oblasti protiargumentace. Členské státy by měly úzce spolupracovat se svými místními orgány v zájmu podpory osob ohrožených radikalizací, včetně osob afghánského původu.

¹⁴ Je třeba zintenzivnit přípravy na uplatňování nařízení o teroristickém obsahu on-line.

15. Afghánci jsou po desetiletí vystaveni extremistické islamistické ideologii, jejíž šíření je podporováno zvenčí. Je zapotřebí důkladně posoudit, jak předcházet problému **šíření a vlivu islamistické extremistické ideologie** – v regionu i na celém světě – a jak lze úsilí vyvíjené v tomto ohledu pevněji začlenit do zahraniční politiky EU. K tomuto úsilí může přispět pokračující spolupráce EU se Saúdskou Arábií zaměřená na omezení propagování islamistického extremismu. V úzké spolupráci s členskými státy by mohly být zahájeny obdobné dialogy – mimo jiné v návaznosti na pravidelné dialogy o boji proti terorismu – se zeměmi, v nichž probíhají činnosti na podporu extremistické islamistické ideologie na mezinárodní úrovni. Tato problematika může být rovněž součástí dialogu s regionálními organizacemi. Příslušné pracovní skupiny Rady by měly posoudit doporučení týkající se přístupů EU, která jsou obsažena ve dvou nedávných studiích útvarů Komise o šíření fundamentalistického islámu či salafismu v oblasti Sahelu a západní Afriky¹⁵. Je třeba klást mimořádný důraz na posílení podávání zpráv ze strany delegací EU a odborníků na boj proti terorismu, případně na začlenění této otázky do programů rozvojové pomoci, jakož i na spolupráci s příslušnými misemi SBOP v regionu. To je třeba provést v souladu s hlavními mandáty těchto misí. Rovněž je třeba zvážit další odborné studie. Usnadní se tak informované rozhodování.

IV. **Bojovat proti organizované trestné činnosti jako zdroji financování terorismu**

Má se za to, že Tálibán kontroluje většinu produkce opia a pěstování máku v Afghánistánu. Tato činnost je považována za jeden z hlavních zdrojů jeho příjmů. Rovněž se má za to, že Tálibán je zapojen do výroby syntetických drog nebo obchodování s nimi. Nárůst produkce opia v Afghánistánu přímo ovlivňuje dostupnost heroinu na trzích EU, kam je heroin dovážen zejména po balkánské trase.

¹⁵ Diskuze v Pracovní skupině pro terorismus (COTER) je předběžně naplánována na prosinec 2021.

Poslední dobou se však do Evropy dostává rovněž po jižní trase – přes východní a jižní Afriku¹⁶. Extrakce efedrinu¹⁷ a výroba metamfetaminu v Afghánistánu dosáhly v posledních letech rychlého rozmachu¹⁸. Objevují se důkazy o tom, že tohoto využívají skupiny Tálibánu k financování svých činností¹⁹.

Výzbroj²⁰ získaná Tálibánem po stažení amerických a spojeneckých vojenských jednotek a zabavená afghánským bezpečnostním silám představuje hlavní střednědobou až dlouhodobou hrozbu. Mohla by být totiž předmětem obchodování za účelem vytváření zisku nebo by mohla být použita na podporu sítí organizované trestné činnosti, jakož i teroristických buněk působících v Afghánistánu i mimo něj s cílem zahájit útoky proti západním cílům. Stejně jako v Sýrii a Iráku mohou teroristé ničit starožitnosti pro účely propagandy nebo s nimi mohou z finančních důvodů obchodovat. Převaděčství migrantů / obchodování s lidmi je potenciálním zdrojem financování terorismu a organizované zločinecké skupiny je mohou využívat k tomu, aby usnadňovaly pronikání teroristů do EU. Má-li se zabránit nárůstu financování teroristických skupin napojených na Afghánistán a Tálibán, je třeba se zabývat veškerými možnými příjmy plynoucími z činností souvisejících s obchodováním.

Doporučená opatření:

16. **Europol** by měl monitorovat a posoudit možný vývoj rizik a dopad trestné činnosti v souvislosti se situací v Afghánistánu na bezpečnost EU a vypracovat podrobnější aktuální zpravodajský přehled o trestné činnosti.

¹⁶ Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) 2019, zpráva EU o drogových trzích 2019, k dispozici na adrese https://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019_en

¹⁷ Na Afghánistán byla zaměřena pozornost v souvislosti s novou metodou extrakce prekurzoru metamfetaminu, efedrinu, z rostliny chvojník (ephedra) rostoucí v horských oblastech země.

¹⁸ Přestože se zdá, že dopad na trhy EU je dosud omezený, Tálibán této obchodní příležitosti pravděpodobně využije.

¹⁹ Nové důkazy o úloze Afghánistánu coby producenta a dodavatele efedrinu a metamfetaminu <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13410/emcdda-methamphetamine-in-Afghanistan-report.pdf>

²⁰ Patří sem i prostředky pro noční vidění.

17. EU **INTCEN** musí v rámci svého podávání zpráv o teroristických hrozbách souvisejících s Afghánistánem nadále podávat zprávy o organizované trestné činnosti související s terorismem a o souvisejících otázkách. Pozornost je třeba věnovat výzbroji a vojenskému a zvláštnímu vybavení, které bylo ponecháno v Afghánistánu a u něhož hrozí riziko, že bude zneužito teroristickými skupinami při útocích, mimo jiné i v Evropě.
18. **Obchod s drogami:** Europol a Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) v souladu se svými příslušnými mandáty a ve spolupráci s dalšími zúčastněnými stranami, jako je Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), dalšími agenturami EU, jako je Frontex, zeměmi regionu a dalšími mezinárodními partnery by měly posoudit dopady vývoje situace v Afghánistánu na výrobu drog a obchod s nimi. Pozornost by se měla zaměřit zejména na jejich dopad na trh s drogami v EU. V tomto ohledu je třeba prozkoumat možné krátkodobé až střednědobé scénáře. Toto posouzení by rovněž mohlo určit, jak posílit monitorovací kapacitu s cílem podpořit a zvýšit připravenost a možné reakce²¹ na budoucí změny a výzvy v Afghánistánu a tamním regionu. Rovněž by se mělo zaměřit na to, jak analyzovat vazby na zločinecké sítě a jakým způsobem mohou tyto vazby umožňovat teroristickou činnost. Toto posouzení by mělo zejména zohlednit produkci opiátů, konopí a metamfetaminu a obchodování s nimi, jakož i obchod s prekurzory směřující do regionu. Bude důležité zajistit dostatečné zdroje pro Europol a umožnit, aby Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost mělo k dispozici jasný mandát a dostatečné zdroje pro provádění uvedené činnosti, zejména s ohledem na plánovanou revizi mandátu tohoto centra.

²¹ Program EU–AKT proti obchodu s drogami zřízený v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru je věnován boji proti obchodování s heroinem v rámci regionu a směrem k východnímu pobřeží Afriky. Je třeba zvážit pokračování tohoto programu, v jehož rámci působí týmy v Pákistánu, na Ukrajině, v Gruzii a v Tanzanii.

Zvláštní pozornost by měla být i nadále věnována Afghánistánu a sousedním zemím v rámci operativních činností platformy EMPACT²² zaměřených na boj proti výrobě drog a obchodování s nimi. V tomto ohledu je třeba se zaměřit na probíhající přípravu operačních akčních plánů na rok 2022. Rovněž by mělo být prozkoumáno zintenzivnění podpory EU za účelem posílení bezpečnosti hranic v regionu, jako je iniciativa v oblasti správy hranic ve Střední Asii a Afghánistánu (BOMCA). Je rovněž třeba mobilizovat regionální program integrované správy hranic pro země Hedvábné stezky²³.

19. EU by měla vyzvat Afghánistán, aby dodržoval své závazky vyplývající z Jednotné úmluvy OSN o omamných látkách, zejména pokud jde o pěstování opiového máku, a z Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami²⁴. Aniž by byla předjímana diskuze o uznání vlády Tálibánu a obnovení rozvojové pomoci, mohla by EU v úzké spolupráci se všemi příslušnými regionálními a mezinárodními zúčastněnými stranami, zejména s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), prozkoumat způsoby, jak odvrátit afghánské hospodářství od jeho závislosti na pěstování drog a obchodování s nimi, a to jak prostřednictvím pobídek (jako jsou ekonomické pobídky pro zemědělce závislé na pěstování máku a programy alternativního rozvoje), tak prostřednictvím přísnějších regulačních rámců (jako jsou účinný postupný zákaz pěstování máku a obchodování s opiáty a syntetickými drogami v souladu s příslušnými úmluvami OSN a Všeobecnou deklarací lidských práv; zvláštní opatření k likvidaci nelegálních laboratoří a rozbíjení sítí věnujících se obchodu s drogami). Příslušné útvary Komise by měly zvážit poskytnutí podpory na opatření zaměřená na alternativní rozvoj s cílem zajistit obživu zemědělců. Komise musí zároveň přijmout preventivní opatření, která zabrání jakémukoli zneužití finančních prostředků.

²² Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti. Platforma EMPACT se zabývá nejzávažnějšími hrozbami, které představuje organizovaná a závažná mezinárodní trestná činnost, která má dopad na EU. V květnu 2021 přijala EU deset priorit platformy EMPACT (např. obchodování s drogami a palnými zbraněmi a organizovaná majetková trestná činnost), které mají být provedeny v letech 2022 až 2025.

²³ Jedná se o částku 12 milionů EUR, které jsou vynakládány Mezinárodním střediskem pro rozvoj migrační politiky (ICMPD).

²⁴ Příslušnými úmluvami OSN jsou: Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 a Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988.

20. Tento krok by mohl být případně podniknut ve spolupráci s vnitrostátními a mezinárodními zúčastněnými stranami s odbornými znalostmi v této oblasti. Mohla by být prozkoumána možnost poskytování pomoci prostřednictvím nevládních organizací a OSN. Je rovněž třeba podporovat iniciativy zaměřené na podporu regionální spolupráce za účelem boje proti nadnárodnímu obchodu s drogami.
21. **Obchodování s palnými zbraněmi:** Afghánistán dosud nebyl zdrojovou zemí, pokud jde o obchodování s palnými zbraněmi. Obchod s palnými zbraněmi směřuje do EU zejména ze západního Balkánu. Potenciální obchodování s palnými zbraněmi z Afghánistánu do EU by pravděpodobně probíhalo přes trasu vedoucí jihovýchodní Evropou. Má-li se snížit možnost střednědobého rizika obchodování se zbraněmi z Afghánistánu do EU, je zásadně důležité provádět akční plán EU proti nedovolenému obchodování s palnými zbraněmi na období 2020–2025. Tento plán se totiž vztahuje jak na EU, tak na její partnery z jihovýchodní Evropy (západní Balkán, Moldavsko a Ukrajina). Měly by být upřednostněny operační akce zahrnující západní Balkán a měly by být posíleny prostřednictvím příslušných operačních akčních plánů platformy EMPACT, pokud jde např. obchodování s palnými zbraněmi a vysoce rizikové zločinecké sítě, za účelem boje proti nedovolenému obchodování se součástmi palných zbraní. Europol by měl monitorovat on-line distribuci palných zbraní nebo jejich dílů. V této souvislosti by měla být posílena spolupráce s USA a společnostmi zabývajícími se rychlým doručováním zásilek, aby se zlepšilo odhalování. Frontex a CEPOL by měly posílit odbornou přípravu pro pohraniční a pobřežní stráž a donucovací a celní orgány věnovanou odhalování palných zbraní. Nedávno vypracovaná příručka agentury Frontex o odhalování palných zbraní by měla být klíčovým nástrojem pro pracovníky v přední linii, zejména příslušníky pohraniční stráže a celní úředníky. Frontex ve spolupráci s orgány západního Balkánu by měl za podpory EU a mezinárodních partnerů vypracovat znění, které bude používáno na západním Balkáně.

22. **Obchodování se starožitnostmi:** Jedná se o monitorování a komplexní posouzení rizik v souvislosti s obchodováním s kulturními statky z Afghánistánu. Je třeba, aby je prováděl Europol a EMPACT jim poskytoval podporu, například prostřednictvím operace Pandora nebo jiných operativních činností, jako je operace Harmakhis. Toto úsilí by mohlo být zahrnuto do operačního akčního plánu EMPACT na rok 2022 týkajícího se organizované majetkové trestné činnosti. Komise by měla zvážit vydání zvláštního nového varování pro trh s uměleckými předměty a orgány odpovědné za správu hranic a požádat je, aby v souvislosti s kulturními statky pocházejícími z Afghánistánu postupovaly s ostražitostí a náležitou péčí. Tohoto cíle lze dosáhnout ve spolupráci s Interpolem, UNESCO, Světovou celní organizací (WCO), Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), Mezinárodní radou muzeí (ICOM) a neformální sítí donucovacích orgánů a odborníků pro odborné posuzování v oblasti kulturních statků (EU CULTNET). Komise by mohla zvážit zahájení projektů zaměřených na digitalizaci afghánských kulturních artefaktů, které se nacházejí na území Evropy a případně dalších zemí a jsou již v oběhu. Cílem by bylo podpořit odhalování odcizených artefaktů pocházejících z Afghánistánu. Mohla by být prozkoumána možnost komplexního a dočasného zákazu dovozu kulturních statků z Afghánistánu. Komise musí v kontextu nadcházejícího akčního plánu pro obchodování s kulturními statky zavést systém rychlé reakce s cílem zajistit okamžitá opatření.

23. **Převaděčství migrantů a obchodování s lidmi:** Orgány a instituce EU, příslušné agentury působící v oblasti SVV, např. Europol, Eurojust a Frontex, jakož i členské státy by měly – zejména prostřednictvím platformy EMPACT a případného začlenění této otázky do operačního akčního plánu na rok 2022²⁵ – posílit stávající úsilí, pokud jde o boj proti organizované trestné činnosti a teroristickým skupinám, které usnadňují a finančně zneužívají převaděčství migrantů a obchodování s lidmi. V této souvislosti by EU měla posílit spolupráci se zeměmi sousedícími s Afghánistánem, jakož i se svými regionálními partnery. Je třeba řešit otázku využívání migrace pro politické účely a jiných hybridních hrozeb jakožto bezpečnostního rizika²⁶.
24. Vzhledem k horizontálnímu a průřezovému rozměru **iniciativy EMPACT zaměřené proti financování trestné činnosti a praní peněz** by se mohlo zvážit, zda se v jejím rámci nezaměřit i na Afghánistán s cílem podpořit finanční vyšetřování související s trestnou činností financující terorismus. EU musí pozorně sledovat budoucí politiky a postup Afghánistánu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a v příhodnou dobu zvážit další kroky.

²⁵ Priorita týkající se převaděčství migrantů, priorita v oblasti obchodování s lidmi a společný horizontální strategický cíl spočívající v poskytování padělaných a falešných dokladů jako prostředku usnadňujícího trestnou činnost.

²⁶ Rada pro spravedlnost a vnitřní věci dne 31. srpna 2021 uvedla, že „bude reagovat na pokusy o využití nelegální migrace pro politické účely a na jiné hybridní hrozby, a to i prostřednictvím vytváření nových nástrojů“.